

πῆντησε λοιπὸν μετὰ προσποιητῆς τινος ἀδιαφορίας :

— Κάμε ὅπως θέλεις, κόρη μου, μολονότι, τῇ ἀλθειᾷ, δὲν τοῦ ὀφείλομεν καὶ πολλὴν εὐγνωμοσύνην ὅτι μᾶς ἄφησε ζωντανούς· ἀλλὰ τέλος πάντων αὐτὸ δὲν εἶνε λόγος νὰ ὑποφέρῃ ἡ μητέρα του. Στείλε τὰ χρήματα εἰς τὴν πτωχὴν γραίαν, ἡ ὁποία βεβαίως εἶνε ἀξιολύπητος, ὅτι ἔχει τὸσον τρελλὸν υἱόν.

— Νομίζω, πατέρα, ὅτι καλὸν θὰ εἶνε νὰ ὀμιλήσω τοῦ ἱατροῦ, ὁ ὁποῖος θὰ μᾶς εἶπῃ τί εἶνε τὸ καλλίτερον.

— Ὅπως θέλῃς, κόρη μου, ἀπήντησεν ὁ Σίρ Ἰωάννης.

Ἰν' ἀλλάξῃ δὲ ὀμιλίαν, παρετήρησε πόσον ὠραία ἦτο ἡ ἡμέρα.

— Ἀλήθεια! εἶπεν ἡ Λουκία· ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε τὸσον γλυκεῖα. Δὲν πηγαίνεις ὀλίγον νὰ περιπατήσῃς, πατέρα; Ἢ θὰ σοῦ κάμῃ καλόν.

— Τὸ συλλογίζομαι, ἀλλὰ θὰ πλῆξῃς μόνη. Θέλεις νὰ σοῦ ἀναγνώσῃ τίποτε ἡ Χούτσινς κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου;

— Ἠρώτησα τὸν ἱατρὸν ἂν πρέπει, καὶ μοῦ εἶπεν, ὅτι δὲν εἶνε ἀκόμη καιρός.

— Ὁ ἱατρός σου Ἀντώνιος, ἀγαπητῇ μου, εἶπε δυσθύμως ὁ Σίρ Ἰωάννης, εἶνε φοβερὰ ἀργός.

— Ἐσύρεις τὴν ἰταλικὴν παροιμίαν: Chi va piano, chi va sano, chi va sano va lontano¹ ἀπήντησε φαιδρῶς ἡ μὲς Δάβεν. Δὲν πειράζει· ἐγὼ θὰ σκέπτομαι. Πήγαινε, πατέρα, καὶ καλὸν περίπατον.

Ἡ θάλασσα, ὁ ἥλιος, τὰ βουνὰ, πάντα κύκλω προσημειδίων καὶ αὖρα μαλακῆ ἐμεστρίαζε τοῦ ἡλίου τὸν καύσωνα. Ἀερίζομενος οὕτως εἶπεν ὑπὸ τοῦ καθαροῦ ἐκείνου ἀέρος, ὁ Σίρ Ἰωάννης ἠκολούθει ἡσυχῶς τὴν ὁδὸν τῆς Βορδιγέρας. Αἰσθημα φυσικῆς τινος εὐεξίας τὸν κατεῖχε, καὶ πᾶσά του ἀγαθὴ διαθέσις εἶχεν ἀφυπνισθῆ. Τόσον ἐλαφρὰ ἦτο ἡ καρδιά του, ὥστε ἂν τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν ἠρώτα τις, ποίαν ἀφορμὴν δυσαρσεσκείας εἶχε κατὰ τοῦ ἱατροῦ Ἀντωνίου, πολὺ θὰ ἐδυσκολεύετο νὰ τὸ εἶπῃ. Δυνάμεθα μάλιστα νὰ διαβεβαιώσωμεν, ὅτι ἐπῆλθε στιγμὴ τις, καθ' ἣν ὁ βαρωνέτος ἐπεθύμησεν εἰλικρινῶς νὰ μὴ εἶχεν ἀποστείλει τὸν Γιάννην εἰς Νίκαιαν ἢ νὰ τὸν ἔβλεπε ἂν ἐπιστρέφοντα μόνον.

Ἄλλ' ἡ καλὴ αὐτῇ διαθέσις ὀλίγον μόνον διήρκεσεν. Ἐπειδὴ ὁ Σίρ Ἰωάννης ἦτο λίαν ὑπερήφανος, ἦτο καὶ λίαν εὐαίσθητος πρὸς οἰανδήποτε, καὶ τὴν ἐλαχίστην ἔτι, δυσάρεστον ἐξωτερικὴν ἐπίδρασιν. Ἡ ἐπίδρασις δὲ αὕτη ἐξεδηλώθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ τὴν φαιδρὰν καὶ ἀνυπόκριτον μορφήν ῥωμαλέου χωρικοῦ.

Ὁ βαρωνέτος εἶχεν ἤδη ἀπαντήσῃ πολλοὺς χωρικοὺς, οἵτινες ἐχαίρετισαν αὐτὸν παρερχόμε-

1. Ἀνάλογος τῇ ἑλληνικῇ: Ἀ γ ἄ λ ι α ἄ γ ἄ λ ι α γ ἰ ν ε τ α ι ἢ ἄ γ ο υ ρ ῖ δ α μ ἔ λ ι ο . Σ τ. Μ.

νοι, ἐκπληροῦντες ὁπωσδήποτε τὸ καθήκον των —κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ Σίρ Ἰωάννου. Ἡ εἰδήσις τοῦ συμβάντος εἰς τὸν ἄγγλον εὐπατρίδην καὶ τὴν θυγατέρα του δυστυχήματος, ἡ ὑπὸ τῆς Ρόζας καὶ τῆς Σπεράντσας γενομένη περιγραφή τῆς ἐξαισίου καλλονῆς καὶ πραότητος τῆς Λουκίας, εἶχον διαδοθῆ καθ' ὅλα τὰ περίχωρα καὶ εἶχον φυσικῶς παραγάγει μεγίστην ὑπὲρ τῶν ξένων συμπάθειαν.

Τὸ αἶσθημα δὲ τοῦτο εἶχον ἐκδηλώσει τὴν προεὶν ἐκείνην οἱ ἀγαθοὶ χωρικοὶ ἀποκαλυπτόμενοι, ὡς προείπομεν, πρὸ τοῦ Σίρ Ἰωάννου. Ἄλλ' ὁ χονδρὸς γεωργὸς περὶ οὗ ὁ λόγος δὲν ἔκρινε πρέπον ν' ἀρκεσθῆ εἰς τὴν σωτηριὰν αὐτὴν ἐκδηλώσιν. Ἐπλησίασε τὸν βαρωνέτον καὶ τῷ ἀπέτεινε φράσεις τινάς, ἃς ἐπέρανε δι' ἀποπείρας χειραψίαις—οἰκειότητος, ἣν ἐδέδελύσατο ὁ Σίρ Ἰωάννης καὶ κατ' αὐτάς ἔτι τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκλογάς, πολὺ δὲ περισσώτερον, ἐννοεῖται, ἀπέκρουεν ἐπὶ δημοσίας ὁδοῦ ἐν Ἰταλίᾳ.

Ὁ χωρικός, οὗτινος ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἀγαθὴ θέλησις ἐξεφράζοντο διὰ διαλέκτου πάντη ἀκατάληπτου εἰς τὰ ὄρα τοῦ ἄγγλου, πᾶν ἄλλο ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ ἢ ὅτι προσέβαλε τὸν εὐπατρίδην, ὃν εἶδεν αἶφνης στρέφοντα τὰ νῦτα ἐν μεγίστῃ στενοχωρίᾳ καὶ τρεπόμενον πρὸς τὸ ξενόδοχεῖον ἐν πάντῃ ἀλλοίᾳ φυσικῇ διαθέσει ἐκείνης, ἣν εἶχε πρὸ μικροῦ, ὅτε ἐξήρχετο εἰς περίπατον.

[Ἐπειτα συνέχισεν]

ΠΕΡΙ ΣΕΙΣΜΩΝ

Φαινόμενα καὶ αἰτία αὐτῶν
ὑπὸ Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ.

Ὁ τελευταῖος σεισμός τῆς Χίου, ὁ συγκινήσας τοὺς πάντας ἕνεκα τῶν πολλῶν θυμάτων καὶ τῆς δεινῆς καὶ δυσυπολογίστου καταστροφῆς, θέλει περιγραφῆ βεβαίως, ὅταν περισυναχθῶσιν ἅπασαι αἱ περὶ αὐτοῦ παρατηρήσεις τῶν ἡμετέρων ἀπσταλιένων καὶ ἄλλων ἀλλοδαπῶν ἐπιστημόνων. Νῦν δὲ, ὅτε οἱ κλονισμοὶ τοῦ ἐδάφους ἐκόπασαν καὶ ὁ ἀπαίσιος ἤχος τῶν κρημνιζομένων οἰκιῶν καὶ τῶν οἰμωγῶν τῶν καταθαπτομένων θυμάτων ἔπαυσεν, δὲν νομίζομεν ἄσκοπον νὰ διαλάβωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ μυστηριώδους καὶ μεγαλοπρεποῦς φαινομένου τῶν σεισμῶν ἐν γένει κατὰ δύο διαλέξεις, λαβούσας χώραν ἐν στενοῖς λογίων κύκλοις ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τῶν γεωλόγων καὶ καθηγητῶν Ferdinand v. Hochstetter καὶ Suess. Οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἐστίας» θέλουσιν ἀναμνησθῆ καὶ ἐξηγήσει ἐκ τῆς διατριβῆς ταύτης πολλὰ φαινόμενα τοῦ ἐν Χίῳ σεισμοῦ, περιγραφέντα ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, καὶ θέλουσιν ἐννοήσει τὰ πλεῖστα, ὅταν ἀποσταλῆ ἐκῆθεν λεπτομερῆς ἐπιστημονικὴ ἐκθεσις.

* * *
Ἡ ἡμετέρα γῆ, καίτοι ἀριθμοῦσα ὡς εὐράνιον σῶμα ἠλικίαν ἀναριθμητῶν δυσκατατομμυρίων ἐτῶν, εἶνε ὅμως ἰκανῶς νέα ὅπως ἐκδηλοῖ εἰσέτι

τας. Χώρα τοιαύτη ἐπὶ τῆς γῆς λίαν εὐσειστος καὶ πολλὰ παθοῦσα εἶνε ἡ δευρὰς τῶν Κορδιλιέρων τῆς νοτίου Ἀμερικῆς ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ἐστραμμένης πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν Ὀκεανὸν, ἔνθα καθ' ἕκαστον σχεδὸν ἔτος ἐπέρχεται καὶ μεγάλη τις καταστροφή. Ἐνδεκάκις κατεστράφη ἡ πόλις Λίμα ἐν Περου ἀπὸ τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταστηρίδος. Εὐσειστοὶ χῶροι ἐν Ἀσίᾳ εἰσὶν ἡ Συρία, ἡ Μιγρὰ Ἀσία, ἡ Περσία, αἱ πλευραὶ τῶν Ἰμαλαίων ὄρεων, ἡ κοιλάς τοῦ Ἰνδοῦ κ.τ.λ., ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ ἡ Ἰσπανικὴ Χερσόνησος, τὰ Ἀπέννινα, καὶ αἱ Ἀλπικοὶ χῶροι. Χίλιοι δεκάκιστοι καὶ ἕξ σεισμοὶ ἐσημειώθησαν συμβάντες ἐπὶ τῶν Ἀλπεων ἀπὸ τῶν ἐτῶν 1850—1857· ἐκ τούτων 81 ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἀλπεϊς, τὸ δὲ πλεῖστον, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὰς δυτικὰς, ἔχει ὡς αἰτίαν τῆς πληθύος αὐτοῦ πιθανῶς τὰς ἐνταῦθα γενομένας ἀριβεστέρως καὶ ἐπιστημονικωτέρως ἀναγραφὰς τῶν σεισμῶν καὶ παρατηρήσεις. Οὐδεμία χώρα τῶν Ἀλπεων ἔμεινεν ἀπρόσβλητος ὑπὸ τῶν σεισμῶν, οἱ ἰσχυρότεροι ὅμως τούτων καὶ δεινότεροι συμβαίνουσιν εἰς τὰς χώρας τὰς ἐπὶ τῶν νοτίων Ἀλπεων, εἰς τὸ κλιεῖον τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος τόξον τῶν Καδορικῶν, Καρνικῶν καὶ Δειναρικῶν Ἀλπεων. Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ σεισμῶν τῶν γενομένων ἐπὶ τῆς ζώνης ταύτης ὠρμήθησαν οἱ διασημότεροι τῶν αὐστριακῶν γεωλόγων εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ σεισμοὶ ἔχουσι στενωτάτην τὴν σχέσιν πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν ὄρεων, τούτέστιν ὅτι εἰσὶν ἐκδηλώσεις τῆς διηνεκοῦς διογκώσεως διὰ τῆς ἐκ τῶν πλαγίων πίσεως τῶν ὄρεων (Gebirgsstauung), ὅτι προκαλοῦνται διὰ τῆς κινήσεως τοῦ συσπυκνωμένου, πτυσσομένου, διασπυκνωμένου καὶ κατὰ χώρας καὶ τμήματα ἐκτοπιζομένου γῆνιου φλοιοῦ. Ἡ ὑπερμεγέθης ἐκατέρωθεν πίσις καὶ ἡ τάσις τῶν ἐκτοπιζομένων παμμεγίστων ὄγκων τῶν ὄρεων, ἡ γένεσις χασμάτων ἐν τοῖς γῆνις στρώμασι καὶ ἡ ἀνεύρυνσις πρότερον ὑπαρχόντων τοιούτων, ἅτινα πιθανὸν νὰ μὴ ἦσαν χαίνοντα, ἐν γένει δὲ πᾶσα ἀκαριαία μεταβολὴ ἐν ἐντάσει δυνάμεων εἰς δυνάμεις ἐν ἐνεργείᾳ, ἐκάστη αἰφνιδία διαταραχὴ τῆς ἰσορροπίας τῶν διαφόρων στρωμάτων, εἰσὶν αἰτία ἱκανὰ ὅπως προκαλέσωσι σεισμούς. Οἱ γεωλόγοι κατέδειξαν εἴτα ὅτι οἱ σεισμοὶ ἀκολουθοῦσιν ἐπὶ τῆς σφαιρᾶς γραμμᾶς τινος, τὰς καλουμένας σεισμικὰς γραμμὰς, ἐφ' ὧν πλανῶνται τὰ σεισμικὰ σημεῖα ἢ κέντρα.

Ἐν δὲ νῦν ἐρωτήσωμεν τέλος τίνες εἰσὶν αἱ χῶραι ἐπὶ τῆς γῆς, αἵτινες μένουσιν ἐλευθερικὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἔττον σεισμῶν, μανθάνομεν, ὅτι τοιαῦται εἰσὶ μόνον αἱ γεωλογικῶς νέαι χῶραι, αἱ ἔχουσαι ἀδικτάρακτον τὴν στρωσιν τῶν πετρωμάτων αὐτῶν καὶ μὴ περιέχουσαι ὄρη, ἢ αἱ διελαυνόμεναι ὑπὸ ὄρεων παμπαλαιῶν καὶ ὄγκωδων. «Ἀπόλυτος εἰρήνη βασιλεύει», λέγει ὁ ἀποθανὼν Ὁσκάρ Φερδινάνδος Πέσσελ, «ἀπὸ τῶν βο-

ρειῶν γερμανικῶν πεδιάδων διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσσίας καὶ Σιβηρίας μέχρι τῆς Βατικῆς λίμνης».

ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

Ἀνάγκη ν' ἀναδράμη τις μέχρι τοῦ 17 ἀπὸ Χριστοῦ ἔτους (770 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης), ἵν' ἀνεύρη ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Χίου καταστροφὴν ἐκ σεισμοῦ, ἣτις ἐκ τῶν περισωθεισῶν εἰς ἡμᾶς βραχειῶν εἰδήσεων φαίνεται οὐχ ἤττον τῆς παρούσης φοβερά.

Καὶ ἦν μὲν ἔτι τότε ἡ Χίος ἐλευθέρα, μετὰ τεσσαράκοντα περίπου ἔτη ὑπαχθεῖσα εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν ὑπὸ τοῦ Οὐσπασιανοῦ, εἰπόντος «ἀπομειωθῆκεναι τὴν ἐλευθερίαν τὸ ἐλληνικόν». Ἐβασίλευε δὲ τῆς Ῥώμης ὁ Τιβέριος, ὅστις ἐγίνωσκε μὲν τὴν Χίον, κατελθὼν εἰς αὐτὴν πρὶν ἢ ἀναβῆ τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον, κατ' ἐκεῖνους δὲ τοὺς χρόνους «τῶν ἀλλοτρίων ἰσχυρῶς ἀπεχόμενος... πάμπολλα εἰς τε τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἰδιώτας ἀνήλυσκε καὶ οὔτε τιμὴν οὔτε ἔπαινον οὐδένα ἐπ' αὐτοῖς προσδέχετο».

Ὁ σεισμός, συμβὰς τὴν νύκτα, κατὰ Τάκιτον, κατέρριψε δώδεκα ἐπιφανεῖς πόλεις τῆς Ἀσίας, ἀς εὐχερῶς πᾶς τις ἀνευρίσκει ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου χάρτου τῆς Ἀυδίας καὶ τῆς Αἰολίδος Μυσίας κατέναντι τῆς ἰωνικῆς Χίου· τὰς Σάρδεις, τὴν ὑπὸ τῷ Σιπύλῳ Μαγνησίαν, τὴν Τῆμνον, τὴν Φιλιδέλφειαν, τὰς Αἰγὰς, τὴν Ἀπολλωνίδα, τὴν Μοστήνην, τὴν Ἰεροκαίσαρειαν, τὴν Μύριναν, τὴν Κύμην· ταύτας μόνας ὀνομάζει ὁ Τάκιτος ἀναφῶρων καὶ τὸν Τρωῶλον ὡς δεινοπαθήσαντα, ὁ δὲ Σουετώνιος, μόνος μνημονεύων τῆς Χίου, προστίθησι καὶ τὴν Λαοδικεῖαν, (περὶ ἧς λέγει καὶ ὁ Στράβων), καὶ τὰ Θυάτειρα.

Φοβερός ὑπῆρξεν ὁ σεισμός, ἐκεῖνος, ὁ κατὰ τὸν Πλίνιον μέγιστος ὅσων ἀπεμνημονέων οἱ ἀνθρώποι. «Οὐδ' ἐπεσοῆθει», λέγει ὁ Τάκιτος, «τὸ σύνθηδες ἐν τοιαύτῃ περιστάσει καταφύγιον τῆς εἰς τὸ ὑπαιθρον ἐξορμήσεως τῶν ἀνθρώπων, διότι διίσταμένων τῶν γαιῶν οὗτοι κατεπίνοντο. Ὑπερμεγέθη ὄρη κατεκρίθησαν, ὅσα ὑπῆρχον ὀμαλὰ ἐφάνθησαν κατόπιν ἀπότομα, καὶ ἐκ τῆς καταστροφῆς μνημονεύεται ὅτι ἐξέλαμψε πῦρ».

Καὶ εἰς μὲν τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλεις τὰς ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ κακωθείσας «ἀνὴρ ἐστρατηγικῶς (ὁ Μάρκος Ἀλῆτος) σὺν πέντε βιβδόχοις προσετάχθη», ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς γερούσιας ἐκλεχθεὶς ὡς ἐπόπτης καὶ ἐπανορθωτῆς, «καὶ χρήματα πολλὰ μὲν ἐκ τῶν φόρων ἀνείθη, πολλὰ δὲ καὶ παρὰ τοῦ Τιβερίου ἐδόθη», ἰδίως μάλιστα τοῖς Σαρδιανοῖς, ὧν τὸ πάθημα ὑπῆρξε δεινότατον, πλείστην δὲ διὰ τοῦτο ἐλκύσαν τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Καίσαρος, ἐπαγγειλαμένου μὲν 100 χιλιάδας σηστερτίων, ἀφέντος δ' ἐπὶ πενταετίαν τὰ ὑπὸ τῶν Σαρδιανῶν πληρωτέα εἰς τε τὸ αὐτοκρατορικόν καὶ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Οἱ δὲ Λαοδικεῖς,